

ՀՀ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ ԳԱԱ ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ
ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
Մ. ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՎԱՆ ՀԻՆ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ
ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՍՈՒՐԲ ԴԱԶԱՐ ԿՂԶՈՒՄ
ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ 300-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

Հոկտեմբերի 23-25, 2017թ.

Երևան

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

«Մխիթարյաններ. 300-ամյա պատմություն»

23 հոկտեմբերի (երկուշաբթի) (Մատենադարան, Մաշտոցի 53)	
14 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	ԲԱՑՄԱՆ ԵՎ ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔԵՐ
Հրանուշ Հակոբյան ՀՀ սփյուռքի նախարար	
Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության քահանայապետական պատվիրակ, Թուրքիայի Հայ Կաթողիկե եկեղեցու թեմի առաջնորդ Գերապայծառ Տեր Լևոն արք. Ջեքիյանի ողջույնի խոսքը	
Մատենադարանի տնօրենի պաշտոնակատար Վահան Տեր-Ղևոնդյանի ողջույնի խոսքը	
Սուրբ Ղազար կղզում Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 300-ամյակին նվիրված նամականիշի մարման արարողություն	
Երաժշտական մաս	
15 ⁰⁰ -15 ³⁰	Շրջայց ցուցասրահում

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ԿԱԶՄԿՈՄԻՏԵ

ՀՐԱՆՈՒՇ ՀԱԿՈՔՅԱՆ	ՀՀ սփյուռքի նախարար
ՅՈՒՐԻ ՍՈՒՎԱՐՅԱՆ	ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս-քարտուղար
ԼԵՎՈՆ ԱՐՔ. ԶԵՔԻՅԱՆ	Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության քահանայապետական պատվիրակ
ԱՇՈՏ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ	ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ տնօրեն
ԱՐԱՄ ՍԻՄՈՆՅԱՆ	ԵՊՀ ռեկտոր
ՎԱՐԴԱՆ ԴԵՎՐԻԿՅԱՆ	ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ տնօրեն
ՎԻԿՏՈՐ ԿԱՏՎԱԼՅԱՆ	ՀՀ ԳԱԱ ԼԻ տնօրեն
ԱՐԱՐԱՏ ԱՂԱՍՅԱՆ	ՀՀ ԳԱԱ Արվի տնօրեն
ԳԵՎՈՐԳ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ	ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ Սփյուռքի պատմության բաժնի վարիչ
ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՅՎԱԶՅԱՆ	ՀՀ ԳԱԱ «Հայկական հանրագիտարանի» տնօրեն
ԿԱՌԼԵՆ ՄԻՐՈՒՄՅԱՆ	ՀՀ ԳԱԱ ՓՍԻ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ «Վենետիկի Մխիթարյան Միաբանություն-300»

Գիտաժողովն անցկացվում է ՀՀ ԿԳՆ ԳՊԿ-ի կողմից
ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտին հատկացված
ֆինանսական աջակցությամբ

ԾՐԱԳԻՐ

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ԲԱՑՈՒՄ ԵՎ ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍՏ

24 հոկտեմբերի 2017 թ. ժամը՝ 10⁰⁰-13⁰⁰

(ՀՀ ԳԱԱ նախագահության նիստերի դահլիճ)

Մասնակիցների գրանցում՝ 10⁰⁰ - 10³⁰

Բացման խոսք

ՀՀ ԳԱԱ նախագահ ակադեմիկոս **Ռադիկ Մարտիրոսյան**

Ողջույնի խոսք

ՀՀ սիյուռքի նախարար **Հրանուշ Հակոբյան**

Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության քահանայապետական պատվիրակ, Թուրքիայի Հայ Կաթողիկե եկեղեցու թեմի առաջնորդ, ՀՀ ԳԱԱ արտասահմանյան անդամ **Լևոն արք. Ջեքիյան**

ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ակադեմիկոս-քարտուղար **Յուրի Սուվարյան**

ԵՊՀ ռեկտոր **Արամ Սիմոնյան**

ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի տնօրեն **Աշոտ Մելքոնյան**

Ձեկուցումներ

Լևոն արք. Ջեքիյան, «Մխիթար՝ խորհուրդ և մարտահրավեր. Հայ հոգեւորութեան եւ մշակոյթի ռահվիրայ մը, համաքրիստոնէական, համամարդկային տարածքով»

Աշոտ Մելքոնյան, «Ղուկաս Ինճիճյանի ավանդը Հայաստանի պատմաաշխարհագրական հարցերի ուսումնասիրության բնագավառում»

Սերժ Սրապիոնյան, ՀՀ սիյուռքի նախարարի տեղակալ, «Մխիթարյանները Միքայել Նալբանդյանի գնահատմամբ»

Վարդան Դերիկյան, «Հայ միջնադարյան գրականության պատմության պարբերացման Մխիթարյանների սկզբունքները»

Ընդմիջում՝ 13⁰⁰ - 14⁰⁰

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ Ա

**«Մխիթարյանների գործունեությունը
պատմագիտության ասպարեզում»**

24 հոկտեմբերի 2017 թ. ժամը 14⁰⁰-16³⁰

(ՀՀ ԳԱԱ նախագահության նիստերի դահլիճ)

**Նախագահողներ՝ պ.գ.դ. Էդիկ Մինասյան,
պ.գ.դ. Գևորգ Ստեփանյան**

1. **Հայր Սերովբե վրդ. Չամուրյան («Բազմավեպ» հայագիտական հանդեսի խմբագիր),** Մխիթար Աբբահոր մուտքը Սուրբ Ղազար կղզի
2. **Ազատ Բոզոյան (ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ),** «Բյուզանդական նոմոկանոնի վենետիկյան ձեռագիրը»
3. **Ֆելիքս Մովսիսյան (ՎՊՀ),** «Վենետիկի Մխիթարյանները նապոլեոնյան տիրապետության դեմ եվրոպական ժողովուրդների ազգային-ազատագրական պայքարի մասին»
4. **Նորայր Պողոսյան (ԵՊՀ),** «Մխիթարյան միաբանների նամակները 18-րդ դարում Երուսաղեմի կացության մասին»
5. **Լուսինե Ս. Սահակյան (ԵՊՀ),** «Վենետիկի Մխիթարյան Մատենադարանում պահվող Համշենում օրինակված երկու ձեռագրի մասին (հմր. 114, հմր. 52)»
6. **Հովհաննես Այվազյան (ՀՀ ԳԱԱ Հայկական հանրագիտարան),** «Մխիթարյան միաբանության բնագիտական ժառանգության շուրջ»
7. **Ռիմա Միրումյան (ՀՀ ԳԱԱ ՓՍԻԻ),** «Մխիթարյանների քաղաքակրթական մեծ սխրանքը»

Քննարկումներ

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ Բ

«Մխիթարյանների ավանդը բանասիրության ոլորտում»

24 հոկտեմբերի 2017 թ. ժամը 14⁰⁰-16³⁰

(ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի
նիստերի դահլիճ, 1-ին հարկ)

**Նախագահողներ՝ բ.գ.դ. Աելիտա Դոլուխանյան
բ.գ.թ. Հերիքնազ Որսկանյան**

1. **Աելիտա Դոլուխանյան (ՀՊՄՀ),** «Վիկտոր Լանգլուան Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության մասին»
2. **Հերիքնազ Որսկանյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ),** «Հայ միջնադարյան տեսիլների Մխիթարյանների հրատարակությունները և ուսումնասիրությունները»
3. **Ալբերտ Մուշեղյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ),** «Վիեննայի և Վենետիկի Մխիթարյան Հայրեր Հովսեփ Գաթըրճյանը և Բարսեղ Սարգիսյանը՝ Նիկիական Հանգանակի ակնառու մեկնաբաններ (եվրոպացի մասնագետների գնահատմամբ)»
4. **Ռուզաննա Տեր-Գրիգորյան (ԵՊՀ),** «Ռուս դասական գրականությունը Մխիթարյանների գնահատմամբ»
5. **Անահիտ Բեքարյան (ՀՀ ԳԱԱ Արվի),** «Բայրոնի հայագիտական ուսումնասիրությունները Մխիթարյան Մայրավանքում»
6. **Վազգեն Համբարձումյան (ՀՀ ԳԱԱ ԼԻ),** «Մխիթարյան միաբանության լեզվամշակութային դերը հայերենի ուղղագրության դասական կանոնարգման գործում»
7. **Լիլիթ Պետրոսյան (ՎՊՀ),** «Հին հայերենի հնչյունների մասին դիտարկումները Դ. Թրականցու «Քերականական արուեստ»-ի մեկնիչների երկերում»

8. Լավրենտի Միրզոյան (ՀՀ ՄԳԱԱ, Ճարտարապետության և շինարարության Հայաստանի ազգային համալսարան), «Մխիթարյանների մանկավարժական ժառանգությունը»

Քննարկումներ

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ Գ

«Արվեստը և մշակույթը

Մխիթարյանների գործունեության մեջ»

24 հոկտեմբերի 2017 թ. ժամը 14⁰⁰-16³⁰

(ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի գրադարան, 7-րդ հարկ)

**Նախագահողներ՝ արվ. դ. Արարատ Աղասյան,
արվ. դ. Աննա Ասատրյան**

- 1. Արուսյակ Թամրազյան (ՀԶԳԻԹ), «Վենետիկի և Վիեննայի Մխիթարյան միաբանության «մանրուսման» ձեռագրերը»**
- 2. Հայկ Իսթիճեան (Չեխիայի Չարլզ համալսարան), «Վենետիկյ Մխիթարեան Ս. Հարց երաժշտական վաստակը»**
- 3. Աննա Ասատրյան (ՀՀ ԳԱԱ Արվի), «Հայ երաժշտությունը «Գեղունի» էջերում»**
- 4. Լուսինե Զ. Սահակյան (ԵԿՊԿ), «Կոմիտաս Վարդապետը և Մխիթարյան միաբանությունը»**
- 5. Անահիտ Բաղդասարյան (ՀՀ ԳԱԱ Արվի), «Սուրբ Պատարագի երգեցողությունները Պիետրո Բիանկինիի բազմաձայն մշակմամբ»**
- 6. Աշոտ Գրիգորյան (ՃԱԹԻ), «Հայկական պաշտամունքային կառույցների հորինվածքային նախատիպերի և տիպերի ծագման ու զարգացման նախապայմանների մեկնությունները, ըստ Վենետիկի Մխիթարյան միաբանների ուսումնասիրությունների»**

7. **Դավիթ Քերթմենցյան (ՀՀ ԳԱԱ Արվի)**, «Հայկական քաղաքաշինության պատմության նյութերը Մխիթարյանների գիտական ժառանգությունում»

Քննարկումներ

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ Դ

**«Մխիթարյանների գործունեությունը
պատմագիտության ասպարեզում»**

25 հոկտեմբերի 2017 թ. ժամը 10⁰⁰-12⁰⁰

**(ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի նիստերի դահլիճ)
Նախագահողներ՝ պ.գ.դ. Կարեն Խաչատրյան,
պ.գ.թ. Արմեն Մարության**

1. **Հասմիկ Ստեփանյան (ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ)**, «Մխիթարյան միաբանության հայատառ թուրքերեն հրատարակությունները»
2. **Գևորգ Այվազյան (ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀԿ)**, «Վենետիկի Մխիթարյանների գաղափարական հայրենիք ստեղծելու մոդելի տեղայնացումն Ալեքսանդրապոլում»
3. **Սեդա Օհանյան (ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ)**, «Հայր Միքայել Չամչյանը և իր գործունեությունը Բասրայի մեջ 1769-1774 թթ. (համառոտ ակնարկ)»
4. **Համո Սուքիասյան (ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ)**, «Ներսես Ակինյանի գործունեությունը Խորհրդային Հայաստանում նորահայտ փաստաթղթերի լույսի ներքո»
5. **Քնար Հարությունյան (ՀԶԳԻԹ)**, «Ս. Ղազարի ձեռագրագետ հայրերը և նրանց կազմած ձեռագրացուցակները»
6. **Արման Մալոյան (ՀՀ ԿԳՆ ԿԱԻ)**, «Մխիթարյանների ավանդը հայ քննական պատմագրության ձևավորման մեջ»
7. **Արքմենիկ Նիկողոսյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ)**, «Պատմագրական երկերի դասակարգման ու գնահատման սկզբունքները Ղևոնդ Ալիշանի աշխատություններում»

8. Աւետիս Ափոշեան (ԵՊՀ), «Մխիթարեան միաբանութեան դպրոցաշինութեան պատմութիւնն ի սփիռս աշխարհի»

Քննարկումներ

Ընդմիջում՝ 12⁰⁰ – 13⁰⁰

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ Ե

«Մխիթարյանների ավանդը բանասիրության ոլորտում»

25 հոկտեմբերի 2017 թ. ժամը 10⁰⁰-12⁰⁰

(ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի գրադարան, 7-րդ հարկ)

**Նախագահողներ՝ Բ.գ.դ. Արծրուն Ավագյան,
Բ.գ.դ. Սուսաննա Հովհաննիսյան**

- 1. Սուսաննա Հովհաննիսյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ), «Մխիթարյանները Լեոյի գրապատմական ուսումնասիրությունների համատեքստում»**
- 2. Դավիթ Գասպարյան (ՀՀ ԿԳՆ ԿԱԻ), «Հայկական դասականապաշտության (կլասիցիզմի) տեսական և գեղարվեստական առանձնահատկությունները Մխիթարյանների տեսական, գեղարվեստական գրականության մեջ»**
- 3. Քրիստինե Մելքումյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ), «Դասագրքերի Մխիթարյանների 18-րդ դարի հրատարակությունները»**
- 4. Սիրանուշ Մարգարյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ), «Արսեն Բագրատունու «Հայկ դյուցազն» պոեմը»**
- 5. Ավետիք Իսահակյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ), «Վենետիկի Մխիթարյան միաբանությունը Վիգեն Իսահակյանի հուշերում»**
- 6. Եվա Մնացականյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ), «Հովհ. Թումանյանը Մխիթարյանների գնահատմամբ»**
- 7. Լուսինե Վարդանյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ), «Հայկական վերածնության հարցը Մխիթարյանների՝ հայ գրականության պարբերաբաժանման համակարգում»**
- 8. Հասմիկ Իրիցյան (ՀԶԳԻԹ), «Գաբրիել Ավագյանը Մխիթարյան միաբանության անդամ»**

9. Լուսինե Ավետիսյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ), «Մխիթարյանները և հայոց լեզվափիլիսոփայության տարրեր»

Քննարկումներ

Ընդմիջում՝ 12⁰⁰ – 13⁰⁰

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ 2

«Արվեստը և մշակույթը

Մխիթարյանների գործունեության մեջ»

25 հոկտեմբերի 2017 թ. ժամը 10⁰⁰-12⁰⁰

(ՀՀ ԳԱԱ արևելագիտության ինստիտուտի նիստերի դահլիճ)

**Նախագահողներ՝ արվ. դ. Հենրիկ Հովհաննիսյան,
արվ. թ. Լիլիթ Արտեմյան**

- 1. Հենրիկ Հովհաննիսյան (ՀՀ ԳԱԱ Արվի), «Մխիթարյան թատերագրությունը սրբախոսությունից կլասիցիզմ»**
- 2. Լիլիթ Արտեմյան (ՀՀ ԳԱԱ Արվի), «Քրիստափոր Կարա-Մուրզան և Վենետիկի Մխիթարյան միաբանությունը»**
- 3. Բախչինյան Արծվի (ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ), «Վենետիկի Մխիթարյանները և միջազգային գեղարվեստը»**
- 4. Անի Մուշեղյան (ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ), «Եվրոպական երաժշտատեսական մտքի դրսևորումները Խաչատուր Էրզրումեցու և Մխիթար Սեբաստացու աշխատություններում»**
- 5. Խորեն Գրիգորյան (ՀՀ Մշ. նախ.), «Ձեռագիր գրքերը, որպես ազգային խոհանոցի ուսումնասիրության աղբյուր (Դիտարկումները՝ ըստ Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության Մատենադարանի ձեռագրերի)»**
- 6. Արվի Վարդումյան (ՀՁԳԻԹ), «Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության անդամ Հ. Ղ. Տայանի «Շարական Հայաստանեայց եկեղեցույ» բազմահատոր շարակնոցի անտիպ Ա. Հատորը»**
- 7. Մարիաննա Տիգրանյան (ՀՀ ԳԱԱ Արվի), «Հայր Ղևոնդ Ալիշանը հայկազուն սրբերի հետքերով»**

8. Դավիթ Նահատակյան (ՃԱԹԻ), «Տայքի և Գուգարքի ճարտարապետությունը՝ Մխիթարյան միաբանների աշխատություններում»

Քննարկումներ

Ընդմիջում՝ 12⁰⁰ – 13⁰⁰

ԼԻԱԳՈՒՄԱՐ ՆԻՍՏ ԵՎ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՓԱԿՈՒՄ

25 հոկտեմբերի 2017 թ.

Ժամը 13⁰⁰-14⁰⁰

ՀՀ ԳԱԱ նախագահության դահլիճ

Բաժանմունքների ղեկավարների հաղորդումները քննարկումների արդյունքների մասին

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԵՊՀ – Երևանի պետական համալսարան

ԵԿՊԿ – Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիա

ՀՀ ԳԱԱ ԱԻ – ՀՀ ԳԱԱ Արևելագիտության ինստիտուտ

ՀՀ ԳԱԱ Արվի – ՀՀ ԳԱԱ Արվեստի ինստիտուտ

ՀՀ ԳԱԱ ԳԻ – ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտ

ՀՀ ԳԱԱ ԼԻ – ՀՀ ԳԱԱ Հր. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտ

ՀՀ ԳԱԱ ՇՀՀԿ – ՀՀ ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոն

ՀՀ ԳԱԱ ՊԻ – ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտ

ՀՀ ԳԱԱ ՓՍԻԻ- ՀՀ ԳԱԱ փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի և իրավունքի ինստիտուտ

ՀՀ ԿԳՆ ԿԱԻ- ՀՀ ԿԳՆ կրթության ազգային ինստիտուտ

ՀՀ ՄՁ. նախ. – ՀՀ Մշակույթի նախարարություն

ՀԶԳԻԹ – Հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտ և թանգարան Մատենադարան

ՀՊՄՀ – Խ. Աբովյանի անվ. հայկական պետական մանկավարժական համալսարան

ՃԱԹԻ – Ալ. Թամանյանի անվան ճարտարապետության ազգային թանգարան-ինստիտուտ

ՎՊՀ – Վանաձորի պետական համալսարան